

ZOMREL SAMUEL ŠTEFAN OSUSKÝ (1888—1975)

Dňa 14. novembra 1975 zomrel vo veku 87 rokov univ. prof. PhDr. a ThDr. h. c. Samuel Štefan Osuský, s ktorého menom sú spojené prvé pokusy o systematický výskum slovenskej filozofickej minulosti. Napísal a publikoval celý rad štúdií a článkov zo starších i novovekých ideových dejín Slovenska, ako aj viaceré významné monografie. Staršieho obdobia sa týkajú napr. práce *Úvod do filozofických štúdií našich dávnych predkov*, *Metafyzické témata našich mysliteľov v 17. stor.*, *Psychologické a etické úvahy našich v 17. storočí*. Do problematiky osvietenstva začierajú štúdie *Filozofia Karlovskovcov*, *Filozofia malohontských osvietenecov* a *Filozofia Andreja Plachého*. Najsústredenejšiu pozornosť venoval výskumu obrodeneckého obdobia, čo dokazuje jeho trojzväzkové dielo *Filozofia štúrovcov* (I. zv. 1926, II. zv. 1928, III. zv. 1932). Spracoval v ňom monograficky filozofické, ideovo-politické a kultúrno-historické profily L. Štúra, J. M. Hurbana a M. M. Hodžu.

Záujem o dejinno-filozofickú problematiku viedol Osuského aj k orientácii na všeobecné dejiny filozofie. Roku 1939 vydal obsiahlu publikáciu *Prvé slovenské dejiny filozofie*, ktorú venoval najmä ako študijnú pomôcku slovenskej vysokoškolskej mládeži. Interpretácia a hodnotenie filozofických smerov je tu poznačené Osuského teologickým svetonázorom (bol ev.

kňaz a istý čas zastával aj úrad biskupa), hoci sa autor usiluje pri podávaní celkového vývinu a zaradovaní materiálu rešpektovať aj objektivistické metodologické požiadavky. V tomto diele načrtáva ako prvý aj syntetický prehľad myslenia na Slovensku i s jeho jednotlivými predstaviteľmi. Pre ďalší výskum a bádanie v tejto problematike stal sa Osuského náčrt v nejednom smere materiálovým odrazovým mostikom. To platí aj o jeho spomenutých historicko-filozofických prácach, ktoré z materiálového hľadiska pomohli aj prvej generácii marxistických bádateľov v dejinách slovenskej filozofie.

Osuský siahol aj po spracovaní sociologických otázok (*Úvod do sociológie*, 1930) a r. 1921 editorsky z rukopisu pripravil a vydal neznámu prácu Jána Lajčiaka *Slovensko a kultúra*.

Osuského spoločensko-politické náhľady, kotviace v ideách buržoázneho demokratizmu, vlastenectva i československej štátnosti, viedli ho počas druhej svetovej vojny zákonite do tábora protifašisticky a protinacionalisticky zmýšľajúcich osobností. Za svoj postoj bol poctený medailou SNP a r. 1947 bol prijatý aj medzi členov vedeckej triedy UVR, ktorá organizovala pokrokových umeleckých a vedeckých pracovníkov po oslobodení.

-ev-